

De Verenigde Naties

- een kijkje achter de schermen-

Wij, de volken van de Verenigde Naties, vastbesloten

komende geslachten te behoeden voor de gesel van de oorlog, die tweemaal in ons leven onnoemelijk leed over de mensheid heeft gebracht, en

opnieuw ons vertrouwen te bevestigen in de fundamentele rechten van de mens, in de waardigheid en de waarde van de menselijke persoon, in gelijke rechten voor mannen en vrouwen, alsmede voor grote en kleine naties, en

omstandigheden te scheppen waaronder gerechtigheid, alsmede eerbied voor de uit verdragen en andere bronnen van internationaal recht voortvloeiende verplichtingen kunnen worden gehandhaafd, en

sociale vooruitgang en hogere levensstandaarden in grotere vrijheid te bevorderen,

en te dien einde

verdraagzaamheid te betrachten en in vrede met elkander te leven als goede naburen, en

onze krachten te bundelen ter handhaving van de internationale vrede en veiligheid, en

door het aanvaarden van de beginselen en het invoeren van methodes te verzekeren, dat wapengeweld niet zal worden gebruikt behalve in het algemeen belang, en

gebruik te maken van internationale instellingen voor de bevordering van de economische en sociale vooruitgang van alle volken,

hebben besloten onze inspanningen te verenigen om deze doeleinden te verwezenlijken.

Dienovereenkomstig hebben onze onderscheiden regeringen, door tussenkomst van hun in de stad San Francisco bijeengekomen vertegenwoordigers, die hun volmachten hebben overgelegd, welke in goede orde zijn bevonden, overeenstemming bereikt over dit Handvest van de Verenigde Naties en richten zij

hierbij een internationale organisatie op, die de naam zal dragen van de Verenigde Naties.

Preambule van het Handvest van de Verenigde Naties

De VN is een internationale organisatie, geen wereldregering

De Verenigde Naties is een organisatie van soevereine staten. Die staten sluiten zich uit vrije wil aan bij de VN om te ijveren voor wereldvrede, voor vriendschappelijke betrekkingen tussen alle naties en voor economische en sociale vooruitgang. De VN werd officieel opgericht op 24 oktober 1945 en telde toen 51 lidstaten. Inmiddels zijn 189 landen lid van de VN.

De VN is vooral een forum, een plaats waar nagenoeg alle landen ter wereld elkaar ontmoeten. De organisatie biedt hun een structuur die bijdraagt tot de oplossing van geschillen en problemen, en die hen in staat stelt collectief op te treden op vrijwel alle terreinen die de mensheid aanbelangen.

De VN omschrijft men wel als een 'parlement van naties', maar is geen supra-natie noch een regering van regeringen. Zo beschikt de VN niet over een eigen leger en ook heft zij geen belastingen. De organisatie is bij de uitvoering van beslissingen afhankelijk van de politieke wil van haar leden en van hun bijdragen om haar activiteiten te ontplooien.

De Verenigde Naties speelt een cruciale rol in het temperen van internationale spanningen, in het voorkomen van conflicten en in het beëindigen van reeds opgelaaid wapengeweld. Verder houdt de VN zich bezig onder meer met het milieu, de extra-atmosferische ruimte en de zeebodem. De VN hielp bij de uitroeiing van tal van ziekten en bij de uitbreiding van de voedselproductie. Zij maakt zich sterk voor het welzijn en bescherming van vluchtelingen, bestrijdt analfabetisme en treedt prompt op bij natuurrampen. Door mondiale normen inzake mensenrechten te stellen, beschermt en bevordert de VN tevens de rechten van individuen.

De zes hoofdorganen van de VN

De VN telt zes hoofdorganen: de Algemene Vergadering, de Veiligheidsraad, de Economische en Sociale Raad, de Trustschapsraad, het Internationaal Gerechtshof en het Secretariaat. Het Gerechtshof zetelt in Den Haag. Alle andere organen zijn gevestigd in het VN-hoofdkwartier in New York.

Het hoofdkwartier in New York is het centraal zenuwcentrum van de organisatie, maar tal van belangrijke activiteiten worden geleid vanuit verschillende andere centra verspreid over de hele wereld. Verscheidene VN-organen vergaderen vaak buiten het hoofdkwartier. Zo houdt de Economische en Sociale Raad een van zijn twee reguliere sessies in Genève, en de speciale commissies van de Algemene Vergadering beleggen overal ter wereld vergaderingen. Conferenties over thema's als bevolking, voedsel, milieu en mensenrechten worden ook op verschillende plaatsen in de wereld gehouden.

De Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering vertegenwoordigt alle lidstaten en is het belangrijkste overlegorgaan van de VN. De Algemene Vergadering kan zich buigen over elk vraagstuk dat binnen de kaders van het VN-Handvest valt en aanbevelingen doen aan de VN-lidstaten (met uitzondering van geschillen en situaties die de Veiligheidsraad toevallen). Elke lidstaat, hoe groot of klein ook, heeft slechts één stem in de Vergadering. Belangrijke beslissingen worden genomen met een tweederde meerderheid.

De Vergadering houdt haar jaarlijkse zitting van september tot december. Bijzondere zittingen kunnen worden bijeengeroepen op verzoek van de Veiligheidsraad of door een meerderheid van VN-lidstaten.

De Veiligheidsraad

De Veiligheidsraad is krachtens het Handvest primair verantwoordelijk voor de handhaving van vrede en veiligheid. De Raad kan te allen tijde worden bijeengeroepen wanneer de vrede wordt bedreigd. VN-lidstaten zijn verplicht zich te voegen naar de besluiten van de Raad. Wanneer een bedreiging van de vrede onder de aandacht van de Veiligheidsraad wordt gebracht, verzoekt hij betrokken partijen doorgaans eerst om hun geschil vreedzaam te beslechten. Indien het komt tot wapengeweld, dan probeert de Raad een staakt-het-vuren te bereiken. De Raad kan dan vredesmissies zenden naar probleemgebieden of economische sancties of embargo's afkondigen om de vrede te herstellen.

De Raad telt 15 leden. Vijf daarvan zijn permanente leden: China, Frankrijk, de Russische Federatie, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. De overige tien leden worden met inachtneming van een evenwichtige geografische spreiding door de Algemene Vergadering verkozen voor een termijn van twee jaar. Besluiten vereisen negen voorstemmen. Met uitzondering van procedurekwesties, kan de Veiligheidsraad geen besluit nemen indien een permanent lid een tegenstem (een veto) uitbrengt. Veel landen willen de samenstelling van de Raad uitbreiden met nieuwe permanente en niet-permanente leden.

De Economische en Sociale Raad

De Economische en Sociale Raad (ECOSOC) is het belangrijkste VN-orgaan voor de planning en het vaststellen van prioriteiten voor het economische en sociale werk van de VN. De Raad telt 54 leden uit alle wereldregio's. De Raad doet aanbevelingen die zijn gericht op de bevordering van economische groei in ontwikkelingslanden, op de naleving van de mensenrechten en op het aanmoedigen van mondiale samenwerking bij de uitbanning van armoede en ontwikkelingsachterstanden. Ook stuurt de ECOSOC deze activiteiten aan.

De Algemene Vergadering richtte een aantal gespecialiseerde organisaties en programma's op om aan specifieke behoeften te voldoen. Voorbeelden zijn de Voedsel- en landbouworganisatie (FAO), de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de VN-Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO), het VN-Ontwikkelingsprogramma (UNDP), het Kindernoodfonds (UNICEF) en het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen (UNHCR). ECOSOC coördineert de activiteiten van deze organisaties en programma's.

De Trustschapsraad

De Trustschapsraad werd ingesteld krachtens het Handvest om toe te zien op het bestuur van de trustgebieden – voormalige kolonies of afhankelijke gebieden – die onder het Internationale Trustschapsstelsel waren geplaatst. Dit stelsel werd na de Tweede Wereldoorlog opgericht om de vooruitgang van de inwoners te bevorderen en deze gebieden voor te bereiden op zelfbestuur of onafhankelijkheid.

Sinds de oprichting van de Trustschapsraad hebben meer dan 70 koloniale gebieden, waaronder de elf oorspronkelijke trustgebieden, met de hulp van de Verenigde Naties onafhankelijkheid verworven. Daarom besloot de Raad in 1994 formeel zijn activiteiten te staken en alleen nog te vergaderen wanneer en waar de situatie dat vereist.

Het Internationaal Gerechtshof

Het Internationaal Gerechtshof is het belangrijkste gerechtelijke orgaan binnen de VN. Het IGH is samengesteld uit 15 rechters uit verschillende landen, die worden verkozen door de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad. Het Hof spreekt zich alleen uit over geschillen tussen landen – dus niet tussen individuen – op grond van regels van internationaal recht. Als een land geen partij wenst te zijn in een procedure, dan is het daartoe ook niet gehouden, tenzij bijzondere verdragsbepalingen het hiertoe verplichten. Als een land de rechtsmacht van het Hof aanvaardt, is het verplicht zich neer te leggen bij zijn besluiten.

Het Internationaal Gerechtshof zetelt in Den Haag en is ondergebracht in het Vredespaleis. Dit gebouw werd bekostigd door de Carnegie-stichting, een particuliere non-profitorganisatie, en was aanvankelijk het hoofdkwartier van het Permanente Hof van Internationale Justitie (PHIJ), de voorloper van het huidige Hof. De VN betaalt de stichting jaarlijks een bijdrage voor het gebruik van het gebouw.

Het Secretariaat

Het Secretariaat verricht de administratieve taken ten dienste van de VN-organen en -programma's. Het bestaat uit een internationale staf die werkt in het hoofdkwartier in New York en in kantoren verspreid over de hele wereld. Het Secretariaat is belast met de dagelijkse werkzaamheden van de VN. De ca. 9000 personeelsleden zijn afkomstig uit 170 landen.

Het Secretariaat wordt geleid door de Secretaris-Generaal. Hij wordt op aanbeveling van de Veiligheidsraad benoemd door de Algemene Vergadering voor een termijn van vijf jaar. Als hoogste VN-ambtenaar geeft de Secretaris-Generaal leiding aan de werkzaamheden van de organisatie. Hij is ook verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de besluiten van de verschillende VN-organen.

De Secretaris-Generaal is gemachtigd elke zaak die naar zijn mening de internationale vrede en veiligheid kan bedreigen, onder de aandacht van de Veiligheidsraad te brengen. Hij kan zijn 'goede diensten' aanwenden om conflicten te voorkomen en om vreedzame oplossingen van geschillen tussen staten te bevorderen. De Secretaris-Generaal mag zich ook op eigen initiatief buigen over humanitaire of anderszins bijzondere problemen.

Sinds de oprichting van de VN zijn er zeven Secretarissen-Generaal geweest:

Trygve Lie (Noorwegen) 1946-1952

Dag Hammarskjöld (Zweden) 1953-1961

Oe Thant (Birma, nu Myanmar) 1961-1971

Kurt Waldheim (Oostenrijk) 1972-1981

Javier Pérez de Cuellar (Peru) 1982-1991

Boutros Boutros-Ghali (Egypte) 1992-1996

Kofi Annan (Ghana) sinds 1997.

Het huis waar de wereld samenkomt

De plaats in New York waar nu het VN-hoofdkwartier is gevestigd, was ooit een vervallen wijk met slachthuizen, fabriekjes en een grote garage van de spoorwegen. Aan één kant denderden vrachtwagens over de First Avenue, aan de andere kant spoedden auto's zich over de East River Drive. Nu ziet deze plek er totaal anders uit met het 39 verdiepingen tellende VN-gebouw. Aanvankelijk was het niet eens de bedoeling dat het VN-hoofdkwartier in New York zou komen. Tal van Europese en andere Noord-Amerikaanse steden hadden zich al kandidaat gesteld. Er lag zelfs een voorstel om het hoofdkantoor onder te brengen op een schip dat voortdurend onderweg zou zijn, als op een soort permanente cruise rond de wereld.

Voordat de organisatie zich definitief vestigde in New York, leidde ze een zwervend bestaan. In januari 1946 opende de Algemene Vergadering haar eerste zitting in Londen. Daarvandaan verhuisde de VN in maart 1946 naar Hunter College in de New-Yorkse wijk The Bronx en in augustus van datzelfde jaar naar het fabrieksterrein van Sperry Gyroscope bij Lake Success op Long Island. Voor het vertrek naar Lake Success hield de Veiligheidsraad een aantal vergaderingen in het Henry Hudson Hotel aan de Fifth Avenue op Manhattan.

Al op 10 december 1945 had het Amerikaanse Congres de Verenigde Naties uitgenodigd zich definitief in de Verenigde Staten te vestigen. Het besluit om in te gaan op deze uitnodiging werd genomen op 14 februari 1946 tijdens de eerste zitting van de Algemene Vergadering in Londen. De Vergadering aanvaardde toen ook een gift van

8,5 miljoen dollar van John D. Rockefeller voor de aankoop van de huidige locatie. De stad New York schonk grond op en naast deze locatie.

Het huidige terrein beslaat ruim 7 hectare en is eigendom van de Verenigde Naties. Het heeft de status van internationaal grondgebied. Binnen het complex heeft de VN een eigen brandweer- en veiligheidsdienst, en ook is er een filiaal van de Amerikaanse postzaken met speciale rechten inzake de uitgifte van VN-postzegels.

Een team van 11 wereldberoemde architecten onder leiding van de Amerikaan Wallace K. Harrison ontwierp het gebouw voor het VN-hoofdkwartier. Het oorspronkelijke plan voorzag in een gebouw met 45 verdiepingen dat 85 miljoen dollar zou kosten. Deze begroting werd met 20 miljoen dollar verlaagd en het gebouw kreeg 39 verdiepingen. Op 24 oktober 1949 werd de eerste steen gelegd. Negentien maanden later, op 21 augustus 1951, betrok het personeel van het Secretariaat de nieuwe kantoren.

Het VN-hoofdkwartier bestaat uit verschillende onderling verbonden gebouwen: het Secretariaatsgebouw, het Conferentiegebouw (met raadkamers, conferentieruimten en eetzaal), het gebouw van de Algemene Vergadering, de bibliotheek, een ondergrondse drukkerij (drie verdiepingen) en een restaurant. Er is ook een ondergrondse parkeergarage van drie etages voor ruim 1000 auto's.

Vrede is meer dan een droom

'Oorlogen en natuurrampen zijn en blijven de grootste bedreigingen van de veiligheid van individuen en samenlevingen in deze wereld. Het is onze heilige plicht jegens toekomstige generaties om deze bedreigingen zo veel mogelijk weg te nemen. Wij weten wat daarvoor nodig is. We hebben nu vooral behoefte aan de vooruitziendheid en politieke wil van staten om het te kunnen doen'.

**Kofi Annan
Secretaris-generaal van de VN**

De blauwe helm van VN-vredeshandhavers is een van de meest opvallende symbolen van de vredesinspanningen van de VN. De vredestroepen, samengesteld uit militairen die vrijwillig door verschillende naties ter beschikking worden gesteld, vervullen de rol van een onpartijdige derde partij. De blauwhelmen helpen bij het instellen en handhaven van een staakt-het-vuren en vormen een buffer tussen strijdende partijen. Hun aanwezigheid vergroot de mogelijkheden om een conflict langs vreedzame, diplomatieke weg te beslechten. Terwijl vredestroepen de vrede te velde handhaven, spreken VN-bemiddelaars met de leiders van betrokken partijen of landen om tot een vreedzame oplossing te komen.

Vredeshandhaving is meer dan alleen het bewaren van de vrede. Er worden ook mijnen geruimd, wegen en bruggen hersteld, er wordt toezicht gehouden bij verkiezingen en ook ziet men toe op de eerbiediging door landen van de mensenrechten van hun burgers.

Sinds 1948 hebben 750.000 manschappen (militairen en burgerpolitie) en duizenden burgers deelgenomen aan zo'n 50 vredesoperaties. Van hen kwamen bijna 1500 mensen om bij de uitoefening van hun taak.

Mensenrechten voor iedereen

Met de aanvaarding van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens in 1948, vestigde de VN een gemeenschappelijke norm voor mensenrechten voor alle landen. Krachtens de Universele Verklaring verplichten regeringen zich ertoe alle mensen – rijk en arm, sterk en zwak, mannen en vrouwen, ongeacht ras of godsdienst – gelijk te behandelen.

Sindsdien heeft de VN tal van internationale mensenrechtenverdragen aangenomen, onder meer verdragen die de rechten van vrouwen en kinderen waarborgen, en die streven naar de uitbanning van rassendiscriminatie. Als regeringen partij worden bij deze verdragen, gaan zij de verplichting aan om de bepalingen na te leven. Schendingen worden onder de aandacht gebracht van speciale organen die aanbevelingen doen om misstanden te beëindigen. Als een land zijn verplichtingen inzake mensenrechten niet nakomt, kan de VN overgaan tot een berisping.

Ontwikkeling is een ander woord voor vrede

Momenteel leven ongeveer 1,3 miljard mensen in extreme armoede: ze verdienen minder dan 1 dollar per dag. Deze mensen hebben vaak geen toegang tot de meest fundamentele voorzieningen die een waardig leven mogelijk maken – voldoende voedsel, veilig drinkwater, degelijke gezondheidszorg, geschikte huisvesting, maar ook basisonderwijs, opleiding en kansen om in het eigen levensonderhoud te voorzien. Duurzame wereldvrede is onhaalbaar zolang de sociale en economische ontwikkeling niet iedereen bereikt. De VN besteedt 80 procent van de beschikbare middelen aan dit doel.

Als landen worden getroffen door oorlog, hongersnood of een natuurramp, is de VN een van de eerste organisaties die hulp biedt. Een deel van deze hulp neemt de vorm aan van directe steun van VN-programma's zoals het Wereldvoedselprogramma en UNICEF. Het VN-ontwikkelingsprogramma (UNDP) coördineert ontwikkelingsbehoeften op langere termijn (bijvoorbeeld de opbouw van een nationale infrastructuur). Het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen, een ander VN-programma, biedt steun en bescherming aan meer dan 22 miljoen vluchtelingen en ontheemden in de hele wereld.

Kom naar de Verenigde Naties, het is ook úw wereld

Het hoofdkwartier van de VN is een van de populairste toeristische attracties in New York. Jaarlijks bezoeken meer dan een miljoen mensen het gebouw; minstens de helft van hen doet dat in de vorm van een rondleiding die de Verenigde Naties organiseert.

De VN verzorgt rondleidingen in maar liefst 20 talen. Zo'n bezichtiging wordt geleid door een VN-ambtenaar en voert u naar de voornaamste conferentieruimten waar landen vergaderen en zaken van internationaal belang bespreken. Tijdens de meeste rondleidingen krijgt u de Algemene Vergadering te zien en, als er geen bijeenkomst gaande is, ook de Veiligheidsraad. Verder kunt u belangwekkende voorwerpen bekijken en kunstwerken bewonderen die door lidstaten zijn geschonken.

UNIC Brussel

Een *unieke* bron van informatie over de VN

De Verenigde Naties telt wereldwijd 40 VN-informatiecentra (UNIC's). Een van die centra is gevestigd in Brussel en heeft de drie landen van de Benelux als werkterrein. Daarnaast treedt het centrum op als verbindingkantoor met de instellingen van de Europese Unie.

Het Centrum staat open voor alle belangstellenden en wordt veelvuldig bezocht door o.a. studenten, scholieren, docenten en journalisten.

Niet verwonderlijk, want u kunt bij het informatiecentrum terecht voor allerlei informatie over de activiteiten van de Verenigde Naties. Zo kunt u er tal van officiële VN-documenten raadplegen en gebruikmaken van de Multimedia Unit, waar u beschikt over internet, boeken, rapporten, persberichten en andere informatiebronnen. Dat alles om u te helpen bij uw zoektocht door de wereld van de VN en haar organen, programma's en gespecialiseerde organisaties.

UNIC Brussel staat ook in voor de publicatie en verspreiding van voorlichtingsmateriaal over de VN, dat veelal verkrijgbaar is in het Nederlands, Frans en Engels. Dit materiaal – brochures, posters e.d. – is gratis verkrijgbaar.

Wie niet in de gelegenheid is naar Brussel te komen, kan voor inlichtingen ook de website van het informatiecentrum raadplegen op www.unbenelux.org.

Wij hopen u spoedig te mogen verwelkomen!

VN-informatiecentrum voor de Benelux
Montoyerstraat 14
1000 Brussel

tel.: +32 2 289 28 90
fax: +32 2 502 40 61
e-mail: unic@unbenelux.org
website: www.unbenelux.org

Openingstijden

De Multimedia Unit van UNIC Brussel is uitsluitend op afspraak op alle werkdagen toegankelijk.
 Onze medewerkers maken u graag wegwijs in het brede informatieaanbod.